Tuomioistuinvirasto
Domstolsverket

Lausunto
5.5.2025
TIV/592/2025

Eduskunnan lakivaliokunta

Lausunto: VNS 2/2025 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029

Valtioneuvosto on päättänyt julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029 tuomioistuinlaitoksen toimintamenomäärärahojen taulukon 1. mukaisesti.

Taulukko 1. Tuomioistuinlaitoksen toimintamenomäärärahat kehyskaudella 2026–2029

25.10.01 Korkeimman oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2026	2027	2028	2029
Edellinen kehyspäätös	**10 017 000**	**10 017 000**	**10 017 000**	**10 017 000**
Kehyspäätös	**10 017 000**	**10 017 000**	**10 017 000**	**10 017 000**

25.10.02 Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2026	2027	2028	2029
Edellinen kehyspäätös	**15 360 000**	**15 360 000**	**15 360 000**	**15 360 000**
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
Kehyspäätös	**15 010 000**	**15 010 000**	**15 010 000**	**15 010 000**

25.10.03 Muiden tuomioistuinten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2026	2027	2028	2029
Edellinen kehyspäätös	**349 332 000**	**337 795 000**	**336 995 000**	**336 995 000**
Lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopuminen (TA-2025)	*1 756 000*	*1 756 000*	*1 756 000*	*1 756 000*
Toimintamenosäästö (Lisätoimet 2024)	*-2 050 000*	*-2 050 000*	*-2 050 000*	*-2 050 000*
Aserikoslainsäädännön uudistaminen	*730 000*	*730 000*	*730 000*	*730 000*
Oulun vankilan käräjäsaliympäristön vuokraosuus (siirto momentille 25.40.01)	*-12 000*	*-12 000*	*-12 000*	*-12 000*
Kehyspäätös	**349 756 000**	**338 219 000**	**337 419 000**	**337 419 000**

Merkittävin muutos aiempaan on ollut muiden tuomioistuinten momentille tehty 9,5 milj. euron pysyvä lisäys oikeudenhoidon resurssien varmistamiseksi vuoden 2025–2028 kehyksessä. Samanaikaisesti muiden tuomioistuinten momentille (mom. 25.10.03) kohdistuu kuitenkin tuottavuustoimenpiteitä, joiden pysyvä vaikutus vuodesta 2028 eteenpäin on 4,46 milj. euroa vuodessa. Tämän tuottavuusvähennyksen lisäksi tuomioistuinlaitokselle (momenteille 25.10.02 ja 25.10.03) kohdistuu lisäsäästötoimina *(Lisätoimet 2024)* 2,4 milj. euron pysyvä lisäsäästö vuodesta 2026 lukien. Aiempien säästöjen lisäksi vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmassa on todettu, että keväällä 2025 päätetyn 130 milj. euron säästön jakaantumisesta hallinnonaloittain päätetään vuoden 2026 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä. Tuomioistuinvirastolla ei ole tällä hetkellä tietoa tuomioistuinsektorille kohdentuvien lisämäärärahaleikkausten määrästä kehyskaudella.

Tuomioistuinlaitoksen mahdollisuudet suoriin toimintamenovähennyksiin ovat rajalliset ja potentiaaliset säästökohteet edellyttävät ainakin osittain lainsäädäntömuutoksia. Tuottavuustoimia tarvitaan, jotta tuomioistuimille voidaan osoittaa riittävät henkilöstöresurssit. Puutteellisilla resursseilla oikeudenhoidon selonteossa asetetut tavoitteet jäävät saavuttamatta.

Säästöjä tavoitellaan ensisijaisesti tehostamalla hallinnon toimintaa ja toimitilojen käyttöä sekä kehittämällä tuottavuutta parantavia toimintatapoja. Tavoitteena on kohdentaa ne niin, että oikeudenhoidon toimintakyky ei heikkenisi. Useat potentiaaliset säästötoimenpiteet edellyttävät kuitenkin lainsäädäntömuutoksia, jolloin säästöjä ei ole saatavissa nopeasti.

Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus varmistaa oikeusjärjestelmän toimijoiden rahoituksen. Edelleen todetaan, että toimitilojen ja tietojärjestelmähankkeiden rahoituksesta huolehditaan siten, ettei näiden toteuttaminen ole pois perustoiminnasta.

Yleisen taloustilanteen myötä palveluiden, kuten siivous- ja vartiointi, sekä toimitilavuokrien kasvaneet kustannukset ovat lisänneet tuomioistuinlaitoksen menoja. Lisärahoitusta näihin menoeriin ei ole saatu. Samaan aikaan myös ICT – kustannukset ovat kasvaneet merkittäväsi viime vuosina johtuen osittain Valtorin kasvavista kustannuksista ja osittain tarpeesta ylläpitää ja jatkokehittää keskeisiä AIPA- ja HAIPA asianhallintajärjestelmiä. ICT- ja toimitilakustannusten lohkaistessa isomman osan määrärahoista, vaikuttaa se mahdollisuuksiin käyttää rahoitusta henkilöstökuluihin ja siten edelleen vaikuttaa oikeudenhoidon selonteon tavoitteista jäämiseen.

Lainsäädäntömuutosten vaikutukset

Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2026–2029 tuomioistuinlaitokselle on osoitettu lisärahoitusta lähisuhdeväkivallan sovittelusta luopumiseen sekä aserikoslain uudistamista koskien. Jatkossa on seurattava, että kattavatko nämä lisääntyvän työmäärän aiheuttaman rahoitustarpeen esimerkiksi myös sen, miten paljon aiheuttaa lisätyötä hovioikeusasteessa.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää huomiota siihen lukuisten lakimuutosten yhteisvaikutukseen, joka useilla pienehköillä ja itsessään vähävaikutuksellisiksi arvioiduilla muutoksilla on tuomioistuimille. Lukuisat pienet muutokset kumuloituvat ja niiden yhteenlaskettu työmäärävaikutus muodostuu helposti merkittäväksi. Tuomioistuinlaitos on saanut vuonna 2022 valmistuneen oikeudenhoidon selonteon perusteella lisärahoitusta siinä tarkoituksessa, että liian pitkiksi venyneitä käsittelyaikoja voitaisiin lisäresursseilla lyhentää. Tavoiteltuja vaikutuksia käsittelyaikoihin ei kuitenkaan saavuteta, jos samaan aikaan tuomioistuimien työmäärä tuntuvasti lisääntyy lainmuutosten seurauksena ilman vastaavia resurssilisäyksiä.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta on linjannut helmikuussa 2024, että uusien EU:sta ja kansallisesta lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden myötä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista. Tuomioistuimilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta luopua olemassa olevista tehtävistään, vaan kaikki saapuvat asiat on jatkossakin ratkaistava asianmukaisessa järjestyksessä. Hallitusten esitysten talousarviovaikutukset tuomioistuimille tulisi huomioida ja kompensoida täysimääräisesti.

Henkilötyövuosien kehitys

Taulukossa 2. esitetään tuomioistuinlaitoksen henkilötyövuosikehitys vuodesta 2020 eteenpäin. Tuomioistuinlaitos on pystynyt kasvattamaan henkilöstöä saatujen lisärahoitusten turvin jo vuodesta 2020 lähtien. Tämän hetken arvion mukaan henkilöstömäärää joudutaan vähentämään vuodesta 2027 lukien. Tämä johtuu oikeudenhoidon selonteon rahoituksen määrä supistumisesta vuodesta 2027 alkaen sekä kehyskaudelle kohdistuvista tuottavuussäästöistä.

Taulukko 2. Tuomioistuinlaitoksen henkilötyövuosikehitys 2020–2025

Tuomioistuinlaitos

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	HTV kasvu	HTV kasvu -%
	toteuma	toteuma	toteuma	toteuma	toteuma	arvio	2020–2025	2020–2025
Tuomarit	1 077	1 113	1 105	1 140	1 163	1 192	116	11 %
Asessorit	37	44	42	40	52	67	30	81 %
Esittelijät	275	269	263	256	254	290	15	5 %
Käräjänotaarit	137	131	135	133	145	162	25	18 %
Haastemiehet	273	278	274	273	284	288	15	6 %
Muu henkilöstö	1 477	1 530	1 521	1 537	1 595	1 635	158	11 %
Tuomioistuinvirasto (sis. hankkeet)	65	64	67	63	69	74	9	14 %
YHTEENSÄ	**3 340**	**3 429**	**3 408**	**3 442**	**3 562**	**3 708**	**368**	**11 %**

Vuoden 2025 arvio henkilöstön määrästä perustuu tulosneuvotteluissa sovittuun henkilöstömäärään, jota ei todennäköisesti vielä kuluvana vuonna täysin saavuteta. Osaavan

lisähenkilöstön rekrytoiminen aiheuttaa haasteita kaikissa henkilöstöryhmissä. Erityisesti kansliahenkilökunnan osalta merkittävänä haasteena on jo pitkään ollut henkilökunnan pysyvyys.

Työtilanne

Oikeudenhoidon selonteon myötä saadut määrärahalisäykset ovat mahdollistaneet sen, että vuosille 2024 ja 2025 Tuomioistuinvirasto on voinut kohdentaa lisäresursseja erityisesti niihin tuomioistuimiin, joissa on ollut pitkät käsittelyajat ja keskimääräistä enemmän pitkään vireillä olevia asioita. Täten on päästy lähemmäs selonteon tavoitteita.

Mahdolliset säästötoimenpiteet vaikuttavat kuitenkin siihen, miten paljon henkilöstöä voidaan tulevaisuudessa tuomioistuinlaitokseen palkata ja näin ollen suoraan myös tuomioistuinten työtilanteeseen ja sen kehitykseen.

Tuomioistuinten asiamäärä- ja käsittelyaikatilastot on esitetty liitteessä 1. Vireillä olevien asioiden määrät ja keskimääräiset käsittelyajat ovat tuomioistuinlaitoksessa edelleen korkealla tasolla. Tuomioistuinlaitokseen kohdennettujen lisäresurssien vaikutuksen arvioidaan näkyvän asiamäärätilastoissa vasta vuodesta 2025 lähtien.

Keskimääräiset käsittelyajat

Tuomioistuinten keskimääräisissä käsittelyajoissa on ollut pitkällä aikavälillä pääosin kasvava trendi. Hallinto-oikeuksien osalta vuonna 2023 keskimääräinen käsittelyaika lähti laskuun ja on jatkanut laskuaan myös vuonna 2024. Hallinto-oikeudet ovat saaneet lisäresursseja mm. ympäristö-, maankäyttö- ja rakennusasioiden käsittelyaikojen lyhentämiseen, mikä on alkanut tuottaa tulosta. Myös ylimmissä tuomioistuimissa ja erityistuomioistuimissa arvioidaan asioiden keskimääräisten käsittelyaikojen pääosin hieman laskevan.

Käräjä- ja hovioikeuksissa arvioidaan keskimääräisten käsittelyaikojen nousevan, johtuen etenkin pitkään vireillä olleiden asioiden ruuhkan purkamisesta, mikä vaikuttaa keskimääräisten käsittelyaikojen nousuun.

Keskimääräiset käsittelyajat vaihtelevat merkittävästi eri käräjäoikeuksissa. Pääkaupunkiseudun käräjäoikeuksissa käsittelyajat rikosasioissa (asiaratkaistut asiat) olivat vuonna 2024 seuraavat: Helsingin ko 9,6 kk (2023: 10,4 kk), Länsi-Uudenmaan ko 9,2 kk (2023: 8,2 kk) ja Itä-Uudenmaan ko 8,4 kk (2023: 7,6 kk).

Laajoissa riita-asioissa on nähtävillä vastaavanlaisia alueellisia eroavaisuuksia. Muutamassa käräjäoikeudessa käsittelyajat ovat alle 7 kuukauden tavoitteen, mutta mm. Uudenmaan käräjäoikeuksissa, joissa on suuret asiamäärät ja haasteellinen juttukanta, keskimääräiset käsittelyajat venyvät jopa 13 kuukauteen.

Vireillä olevat asiat

Käräjäoikeuksissa vireillä olevien asioiden määrien arvioidaan laskevan viimevuodesta. Hovioikeuksissa vireillä olevien määrät ovat vaihdelleet viime vuosina noin 4 200–4 500

asiaa/vuosi. Vuonna 2025 vireillä olevien määrän arvioidaan laskevan hieman. Hallinto-oikeuksissa vireillä olevien määrät ovat laskeneet merkittävästi viime vuosina. Vuonna 2025 vireillä olevien määrän arvioidaan olevan edellisvuosien tasolla.

Vuoden 2024 lopussa vireillä olevista laajoista riidoista noin 4 340 liittyi ns. Vastaamo -kokonaisuuteen, mikä selittää vireillä olevien laajojen riita-asioiden merkittävää kasvua. Näistä asioista noin 2 080 on ollut vireillä yli 12 kuukautta ja ne vaikuttavat merkittävästi myös yli 12 kuukautta vireillä olleiden laajojen riita-asioiden määrän kasvuun.

Yli 12 kk vireillä olevat asiat

Tuomioistuimet ovat kiinnittäneet erityistä huomiota yli 12 kk vireillä olevien asioiden määrän alentamiseen. Vuoden 2025 arvioidaan näiden määrän alenevan lähes kaikkien tuomioistuinsektoreiden osalta.

Johtaja Raimo Ahola

Erityisasiantuntija Kirta Sandström

Liitteet Tuomioistuinlaitoksen keskeiset tunnusluvut 2019–2025

5.5.2025
TIV/592/2025

LIITE 1

TUOMIOISTUINLAITOKSEN KESKEISET TUNNUSLUVUT 2020–2025

KORKEIMAN OIKEUDEN TUNNUSLUKUTAULUKKO

	2020 toteutuma	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 toteuma	2025 arvio
Saapuneet asiat, kpl	1 882	2 005	1 876	1 888	1 985	1 900
Ratkaistut asiat, kpl	1 882	1 855	1 917	1 812	1 900	1 950
— annetut asiaratkaisut valitusasioissa	141	115	104	121	93	115
— julkaistut ratkaisut	100	93	81	95	82	90
Vireillä olevat asiat, kpl	750	906	865	941	1 038	900
Yli 12 kk vireillä olevat	198	207	219	172	90	90
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)						
— kaikki asiat	5,3	5,0	5,3	5,9	6,0	5,5
— valituslupa-asiat	3,9	4,0	4,4	4,7	5,1	4,5
— asiaratkaisut	17,5	15,3	16,5	17,5	17,8	17,0

KORKEIMAN HALLLINTO-OIKEUDEN TUNNUSLUKUTAULUKKO

	2020 toteutuma	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 toteuma	2025 arvio
Saapuneet asiat, kpl	5 204	4 099	3 713	3 570	3 318	3 400
Ratkaistut asiat, kpl	5 365	5 081	3 757	3 837	3 744	3 400
— annetut asiaratkaisut, säännönmukainen muutoksenhaku			524	737	700	550
— julkaistut ratkaisut (vuosikirjapäätökset)			150	128	134	120
Ulkomaalaisasiat erikseen eriteltynä						
— Ulkomaalaisasiat	2 805	2 037	1 587	1 488	1308	1300
— joista, turvapaikka-asiat	1 812	923	743	804	687	650
— Muut asiat	2 560	3 044	2 170	2 349	2436	2100
Vireillä olevat asiat, kpl	3 151	2 147	2 094	1 827	1 400	1 400
Yli 12 kk vireillä olevat	273	191	127	111	74	140
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	7,4	8,1	7,2	6,6	6,0	6,0
— Ulkomaalaisasiat	4,8	7,4	6,9	5,9	4,9	5,0
— Muut asiat	10,2	8,5	12,1	7,0	6,6	6,5

MUIDEN TUOMIOISTUINTEN TUNNUSLUKUTAULUKKO

	2020 toteutuma	2021 toteuma	2022 toteuma	2023 toteuma	2024 toteuma	2025 arvio

5.5.2025
TIV/592/2025

Hovioikeudet						
Saapuneet asiat, kpl	7 369	8 226	7 899	7 827	8 393	8 490
Ratkaistut asiat, kpl	7 698	7 816	7 855	7 795	8 157	8 545
Vireillä olevat asiat, kpl	3 826	4 238	4 282	4 314	4 555	4 387
Yli 12 kk vireillä olevat, kpl	753	633	818	829	901	650
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	6,3	6,4	6,5	6,9	6,6	7,1
Käräjäoikeudet						
Saapuneet asiat, kpl	525 444	545 327	511 715	575 845	623 193	610 000
Ratkaistut asiat yhteensä, kpl	543 117	554 652	504 220	546 191	580 808	627 000
— Rikosasiat	50 834	55 702	52 307	52 320	49 367	56 000
— Laajat riita-asiat	8 439	8 559	7 958	8 632	10 247	11 000
— Summaariset asiat	406 129	417 951	368 242	404 985	438 137	468 000
Vireillä olevat asiat, kpl	142 618	132 581	139 373	168 557	212 924	183 000
— Rikosasiat	26 325	27 256	26 198	28 372	31 525	27 000
— Laajat riita-asiat	7 044	7 219	7 212	8 318	13 218	11 000
— Summaariset asiat	83 255	73 373	80 556	105 785	139 625	114 000
Yli 12 kk vireillä olevat, kpl						
— Rikosasiat	4 468	4 658	5 532	5 627	6 353	5 853
— Laajat riita-asiat	2 159	2 403	2 728	2 490	4 744	4 744
Keskimääräinen käsittelyaika, kk						
— Rikosasiat	5,3	5,8	6,0	6,3	6,6	6,2
— Laajat riita-asiat	9,2	9,7	10,1	10,2	9,9	9,9
— Summaariset asiat	3,0	2,6	2,3	2,6	3,1	3,1
— Velkajärjestelyasiat	6,2	5,9	5,4	5,2	5,2	5,2
Hallinto-oikeudet						
Saapuneet asiat, kpl	19 413	17 479	17 365	17 403	3171	3500
Ratkaistut asiat, kpl	18 638	17 894	18 259	18 378	3437	3600
— Ulkomaalaisasiat	6 279	5 200	4 624	4 337	4741	4800
— joista, turvapaikka-asiat	2 151	1 577	1 482	1 237	1104	1200
Vireillä olevat asiat, kpl	14 449	14 007	13 071	12 137	12877	13147
Yli 12 kk vireillä olevat, kpl	2 473	2 910	2 538	1 972	1676	1490
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,9	9,6	9,9	9,3	8,4	8,3
Vakuutusoikeus						
Saapuneet asiat, kpl	4 754	3 853	3 228	3 369	3171	3500
Ratkaistut asiat, kpl	5 269	3 757	3 361	3 318	3437	3600
Vireillä olevat asiat, kpl	3 514	3 619	3 487	3 535	3266	3235
Yli 12 kk vireillä olevat, kpl	472	250	686	644	647	400
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	8,7	12,2	12,2	13,1	12,6	10,0
Markkinaoikeus						
Saapuneet asiat, kpl	576	450	610	556	760	600
Ratkaistut asiat, kpl	525	510	474	670	686	630
Vireillä olevat asiat, kpl	377	319	451	335	407	435
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	7,9	7,9	7,2	6,9	4,8	8,5
Työtuomioistuin						
Saapuneet asiat, kpl	97	124	79	73	75	100
Ratkaistut asiat, kpl	118	116	94	108	74	100
Vireillä olevat asiat, kpl	82	90	75	40	41	40
Keskimääräinen käsittelyaika, kk	11,6	14,3	12,4	8,5	10,4	8,0

5.5.2025
TIV/592/2025

Käyntiosoite Silkkitehtaantie 5 C, Vantaa • Postiosoite: PL 100, 00085 Tuomioistuinvirasto • Vaihde: 029 56 50500
Besöksadress: Silkesfabriksvägen 5 C, Vanda • Postadress: PB 100, 00085 Domstolsverket • Växel: 029 56 50440
tuomioistuinvirasto@oikeus.fi • ww.tuomioistuinvirasto.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Kirta Sandström
Erityisasiantuntija
Tuomioistuinvirasto
kirta.sandstrom@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Raimo Ahola
Johtaja
Tuomioistuinvirasto
raimo.ahola@oikeus.fi